

Beheer en onderhoud van de bepalingsmethode 'Milieuprestatie gebouwen en GWW-werken en de daarbij aangesloten de Nationale Milieudatabase (NMD)'

Jaarplan 2018

Rijswijk: maart 2018

-
- 1. Speelveld Bepalingsmethode milieuprestatie gebouwen en GWW-werken en NMD**
  - 2. De werkzaamheden onder het jaarplan 2018 op hoofdlijnen**
  - 3. Beheer- en onderhoud**
  - 4. Herstructurering en toepassingsgerichtheid van de NMD**
  - 5. Prestatiebepaling voor grondstoffenefficiency van producten, gebouwinstallaties en doorwerkend in die van gebouwen en GWW-werken**
  - 6. Externe oriëntatie en terugploegen naar beleid: Europees beleid en normalisatie en de Transitieagenda Bouw**
  - 7. Communicatie (website) en onderhoud webapplicaties B&U en GWW**

1 Speelveld Bepalingsmethode milieuprestatie gebouwen en GWW-werken en NMD

Het stelsel van de bepalingmethode met de daaraan verbonden nationale milieudatabase [NMD] bestaat uit globaal 4 verbonden elementen, met elk hun eigen specifieke stakeholders en inhoud.

1.1 Bepalingsmethode milieuprestatie gebouwen en GWW-werken.

De bepalingmethode milieuprestatie gebouwen en GWW-werken is ontwikkeld om de (materiaalgebonden) milieuprestatie van gebouwen en GWW-werken over hun hele levenscyclus eenduidig en controleerbaar te berekenen.

De basis voor deze bepalingmethode vormen de Europese normen EN 15804 en de EN 15978. De EN 15804 is ontwikkeld voor milieuproductverklaringen (Environmental Product Declarations (EPD's)) op productniveau. De EN 15978 is een rekenmethode voor de beoordeling van milieuprestaties van gebouwen. De beoordeling heeft betrekking op alle fasen van de levenscyclus van het gebouw en is gebaseerd op gegevens verkregen uit EPD's, hun "informatiemodules" (EN 15804) en andere informatie die nodig en relevant is voor het uitvoeren van de beoordeling. Waar nodig is voor de Nederlandse bepalingmethode gebruik gemaakt van mogelijkheden in de Europese normen om voor Nederland toepasselijke scenario's vast te leggen. Alsmede deze bepalingmethode ook van kracht te laten zijn op de milieuprestatie van GWW-werken.

Aan de hand van deze bepalingmethode in combinatie met het Toetsingsprotocol LCA-milieudata van materialen, bouwproducten en gebouwinstallaties opgesteld.

1.2 LCA-milieudata en de NMD

In de NMD zijn data van milieuproductverklaringen opgeslagen. De LCA-milieudata wordt op vrijwillige basis door de markt aangeleverd voor opname in de NMD. SBK beheert de bepalingmethode en alle daaraan verbonden documenten, waarin de noodzakelijk normelementen zijn opgenomen om een LCA dossier op te stellen en te toetsen. Aangeleverde LCA-milieudata blijft eigendom van degene die het heeft aangeleverd en is niet openbaar. De LCA-milieudata wordt onder condities ter beschikking gesteld aan rekeninstrumenten voor berekeningen op het niveau van gebouwen of GWW-werk. SBK is tevens verantwoordelijk voor het beheer van de lijst met erkende deskundigen.

De NMD omvat de feitelijke ICT en data-opslag die noodzakelijk is en is een zgn 'dood' bestand; worden geen rekenroutines uitgevoerd. SBK is verantwoordelijk voor 2 releases van NMD per jaar die onder voorwaarden worden uitgeleverd aan licentiehouders en houders van rekeninstrumenten. De data is vertrouwelijk. Daarnaast verzorgt SBK een viewer op de eigen website voor algemene data.

1.3 Milieuprestatieberekening

Op het niveau van een gebouw of GWW-werk kan aan de hand van de bepalingmethode langs digitale weg een prestatieberekening worden uitgevoerd. Voor het omzetten van de uitgeschreven bepalingmethode naar een digitale bewerking heeft SBK rekenregels opgesteld. Marktpartijen zijn vrij in het ontwikkelen van software voor deze markt, SBK is verantwoordelijk voor de validatie hiervan.

Begin 2018 zijn er 5 rekeninstrumenten op de markt. Vier stuks voor de B&U-sector: GPR-Gebouw, MRPI-MPG, MPG-Calc, en One Click LCA. DGBC heeft zijn materialentool per 1 januari 2018 teruggetrokken en werkt nu samen met Bionova als eigenaar van One Click LCA. Voor de GWW-sector is DuboCalc op de markt. Alle gevalideerde rekeninstrumenten zijn te vinden op <https://www.milieudatabase.nl/index.php?q=rekeninstrumenten>

2. De werkzaamheden onder het jaarplan 2018 op hoofdlijnen

Het jaarplan 2018 is een afgeleide van de interne notitie “Blik op de horizon 2020 – lange termijn verkenning voor de uitvoeringsorganisatie voor het beheer en onderhoud van de bepalingmethode ‘Milieuprestatie gebouwen en GWW-werken incl. de NMD’ en bouwt voort op het jaarplan 2017.

Het uitgangspunt in dit jaarplan 2018 is wederom dat het beheer en onderhoud van de bepalingmethode ‘Milieuprestatie gebouwen en GWW-werken incl. NMD’ een zelfstandige activiteit is binnen de organisatie SBK. Hierdoor wordt het niet direct beïnvloed door de discussie als gevolg van bijvoorbeeld de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen waar naar de huidige stand van zaken het beheer en onderhoud straks organiek zal worden ondergebracht.

Zoals bekend mag worden verondersteld, vindt de doorontwikkeling van het beheer en onderhoud van de bepalingmethode en NMD plaats in een open en transparant platform in de vorm van de website www.milieudatabase.nl. Op deze website zijn alle relevante documenten m.b.t. de NMD te vinden. Betrokkenheid van en afstemming met het bouwbedrijfsleven vindt o.a. plaats in de Milieubeleidscommissie (MBG) en Technisch-Inhoudelijke Commissie (TIC). De MBG is een adviesorgaan voor het management en de directie. In deze commissie zijn de diverse belanghebbenden vertegenwoordigd. De TIC herbergt de benodigde expertise op het gebied van de levenscyclusanalyse (LCA). De leden en voorzitter worden op basis van inhoudelijke competenties voorgedragen door de MBG.

Het stelsel van de bepalingmethode en NMD heeft in zijn ontwikkeling een goede groei doorgemaakt naar een robuust stelsel met een wettelijke prestatie-eis in het Bouwbesluit per 1 januari 2018.

In het beheer en onderhoud van de NMD is er wel sprake van een noodzakelijke modernisering van ICT en een doorontwikkeling van kwaliteit en betrouwbaarheid.

In dit jaarplan 2018 zijn de volgende clusters te onderscheiden:

- Beleid, beheer- en onderhoud van de bepalingmethode milieuprestatie gebouwen en GWW en de daarop aangesloten NMD.
- Herstructurering en toepassingsgerichtheid van de NMD
- Prestatiebepaling voor grondstoffenefficiency van producten, gebouwinstallaties en doorwerkend in die van gebouwen en GWW-werken.;
- Externe oriëntatie en terugploegen naar beleid: Europees beleid en normalisatie en de Transitieagenda Bouw.
- Communicatie (website) en onderhoud webapplicaties B&U en GWW

De werkzaamheden worden uitgevoerd door SBK-bureau. Voor het beheer en onderhoud maakt SBK gebruik externe specifieke expertise, adviseurs en dienstverleners, zowel t.b.v. de releases (NMD en processendatabase), IT diensten, inhoudelijke expertise e.d.

In het jaarplan is het uitgangspunt opgenomen dat financiering van de begrote kosten door zowel publieke als private partijen moet worden gefinancierd.

De Raad van Toezicht heeft in 2017 de tarieven voor 2018 vastgesteld (indexering op basis van CBS Index) en deze zijn in december 2017 aan betrokkenen kenbaar gemaakt.

Vooralsnog zijn er geen kosten in rekening gebracht voor een licentie voor onderwijsinstellingen voor de instrumentendatabase of processendatabase of een deel daarvan.

3. Beheer en onderhoud

In algemene termen betreft het beheer en onderhoud de zorg voor coördinatie en uitvoering van alle reguliere, éénmalige en projectmatige taken die samenhangen met de Bepalingsmethode, de NMD met z'n productkaarten, de daarbij aangesloten productkaarteigenaren en aansluiting op en validatie van rekeninstrumenten en de daarbij behorende organisatiestructuur met o.a. daarin de MBG) en de TIC.

Tevens beheert en onderhoudt SBK een processendatabase die door LCA deskundigen gebruikt wordt om conform de bepalingmethode LCA rapportages te maken. Deze werkzaamheden betreffen zowel de B&U als de GWW-sector.

SBK draagt daarbij ook concreet de zorg voor een goed functionerende database en gekoppelde ICT. Er worden 2 releases per jaar uitgegeven en de database is inzichtelijk op de website.

De oorsprong van de NMD ligt in het landelijk uniformeren van LCA-data op productkaarten. Inmiddels is het technisch mogelijk ook voor de GWW-sector om de LCA-milieudata voor opname in de NMD aan te leveren. Een vervolgstap voor 2018 is dat de data uit DuboCalc wordt overgeheveld in de NMD, zodat er één landelijke milieudatabase is waaruit instrumenthouders voor zowel de B&U als de GWW-sector kunnen putten. Voor het verzorgen van extra zekerheid dat rekeninstrumenten voor de GWW-sector, zoals DuboCalc, de releases van de NMD correct hebben geïmplementeerd, zal er evenals die er is voor de B&U-sector ook een validatietool voor rekeninstrumenten in de GWW-sector worden ontwikkeld. De verwachting is dat dit harmonisatieproject medio 2018 is afgerond.

SBK heeft contact met de eigenaren van productkaarten, is hiervoor vraagbaak en faciliteert het proces van het tijdig aanleveren van productkaarten, controle op deze input en de verwerking hiervan in de database.

SBK is verantwoordelijk voor het valideren van de rekeninstrumenten voor het maken van een milieuprestatieberekening, zowel voor de B&U als de GWW-sector. De methode van validatie moet aangepast worden met inachtneming van aanpassingen aan de database en de rekenregels.

Werkzaamheden voor validatie van rekeninstrumenten wordt overigens voornamelijk betaald door inkomsten vanuit de markt (licentiehouders). Voor de overige beheer- en onderhoudskosten zijn de inkomsten vanuit de markt (productkaarten) nog onvoldoende.

Naast de reguliere jaarlijkse beheer- en onderhoudskosten zijn voor 2018 enkele extra werkzaamheden voorzien, te weten:

- Vernieuwing IT platform (SQLite wordt SQserver);

- Conversie website en verbetering invoering basisprofielen (klantvriendelijker, minder foutgevoelig en meer transparant);
- Volledigheid van de database: hiervoor is primair de markt verantwoordelijk, maar tevens dient SBK de categorie 3 kaarten up to date te houden en daar waar nodig meer volledig te maken. Zo zal SBK in 2018 meer productkaarten voor installaties aanmaken en ook nog diverse overige 'witte vlekken' invullen. Categorie 3 kaarten maken is voor rekening SBK en is nodig voor volledigheid en het draagvlak in de markt;

4. Herstructurering en toepassingsgerichtheid van de NMD

Vanuit de zorg voor een goed functionerende database en gekoppelde ICT vindt er in 2018 een herstructurering van de database plaats. De ingebrachte LCA-blijven hierbij in eerste aanleg onveranderd.

Op basis van het rapport Herstructurering van de Nationale Milieudatabase – fase A [VPRC 15-11-2017] zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De NMD moet qua structuur en functionele elementen/omschrijvingen dusdanig zijn dat fabrikanten eenduidig en transparant hun LCA-milieudata kunnen aanbieden aan en invoeren voor opname in de NMD van zowel enkelvoudige bouwproducten als samengestelde bouwproducten.
- Elke positie in de structuur moet helder worden gedefinieerd, door middel van een zogenoemd functioneel element/omschrijving, zodat soortgelijke producten op eenduidige en gelijke wijze worden aangeboden en na controle kunnen worden opgenomen.
- Aggregatie van enkelvoudige producten tot samengestelde producten (door middel van rekenregels) moet op een uniforme wijze door de gebruikers van de NMD de mogelijk zijn. Daarvoor zullen in dit project rekenregels worden opgesteld.
- Op elke positie in de structuur moet voor de mainstream een product voorhanden zijn of kunnen komen, dan wel moet een (terugval)optie in categorie 3 beschikbaar zijn of kunnen komen.
- De wijze waarop de posities in de structuur (inclusief naamgeving producten) worden gepresenteerd aan de gebruiker (user interface) door de rekeninstrumenten moet niet leiden tot verwarring bij de keuze van een (bouw)product (en er sprake is van een level-playing-field).

Nadrukkelijk is rekening gehouden met de bestaande database en reeds beschikbare classificatiemethoden zoals NL/SfB (meer in het bijzonder de codering en omschrijvingen zoals voorgesteld in 2018 door het BIM Loker is voorgesteld), NEN 2767-2:2008, STABU Bouwbreed, RAW 2015 en de BNA Elementenmethode '91. Dit om de herstructurering zowel in tijd als in omvang beheersbaar te houden.

De stip aan de horizon van deze herstructurering is een krachtig stelsel dat volgens vastgestelde protocollen en een eenmalige invoer van LCA-milieudata door de industrie, meerdere toepassingen kan dienen.

5. Prestatiebepaling voor grondstoffenefficiency van producten, gebouwinstallaties en doorwerkend in die van gebouwen en GWW-werken

Tegen de achtergrond van vele initiatieven op het gebied van circulair bouwen is er behoefte aan het kunnen kwantificeren van de 'circulaire' prestatie van circulair bouwproduct, gebouw en GWW-werk. Daarom is in 2017 in opdracht van SBK een

onderzoek uitgevoerd met als doelstelling om op basis van de Nationale Bepalingsmethode het LCA-kwaliteitsaspect grondstoffenefficiency (recycling and re-use) als een zelfstandige prestatie te kunnen declareren.

Het opgeleverde eindrapport 'grondstoffenefficiency' bevat duidelijke en concrete aanbevelingen en voorstellen tot aanpassing van de bepalingmethode.

In 2018 (evt. uitloop in 2019) is voorzien dat SBK in de Bepalingsmethode bovengenoemde wijzigingen en aanvullingen doorvoert. Ook het Toetsingsprotocol en de processen database zullen in 2018 aangepast worden.

6. Externe oriëntatie en terugploegen naar beleid: Europees beleid en normalisatie en de Transitieagenda Bouw

In Europees perspectief zijn er twee onderwerpen die SBK met nadruk en interesse volgt en waar SBK zo nodig via liaisons haar mening laat horen. Deze twee onderwerpen zijn Herziening EN 15804 en EU-Mededeling 'Resource efficiency for the building sector'.

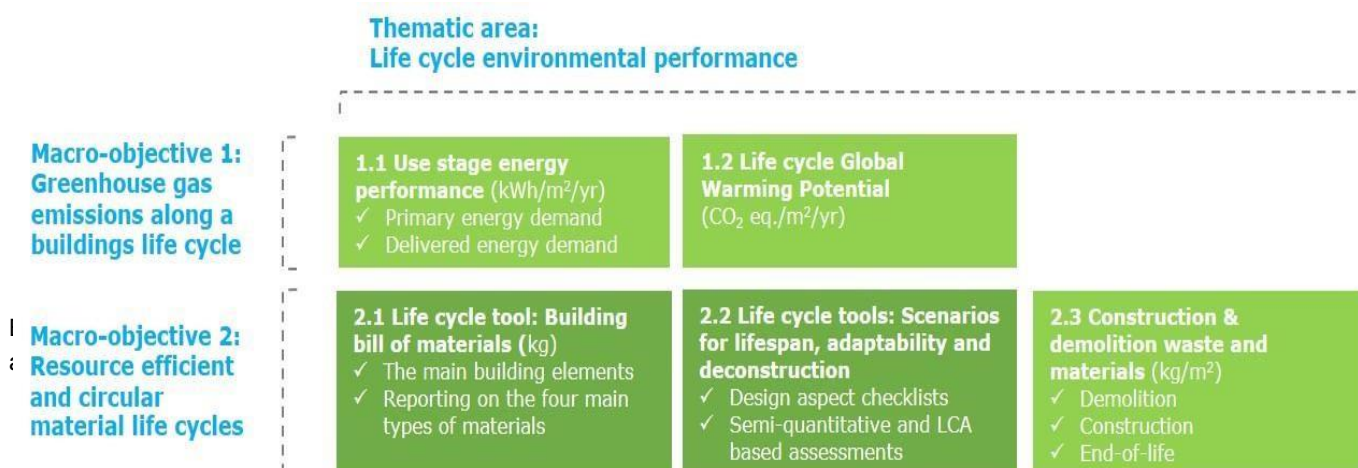
- Herziening EN 15804 – Duurzaamheid van bouwwerken - Milieuverklaringen van producten - Basisregels voor de productgroep bouwproducten
De basis voor bepalingmethode is de Europese norm EN 15804. In de bepalingmethode is EN 15804 voor de bepaling van de milieuprestatie van gebouwen en GWW-werken aangevuld met voor Nederland toepasbare scenario's.

Momenteel vindt een herziening van de EN 15804 plaats. Aangezien de EN 15804 voor de lidstaten nog geen verplichtende geharmoniseerde bepalingmethode is, houdt de bepalingmethode al wel en voor zo ver als mogelijk, de EN 15804 aan.

SBK volgt deze ontwikkeling en stelt zodra er enige zekerheid is over definitieve teksten in 2018 een transformatieplan op voor de aanpassing van de bepalingmethode, inclusief een goede transitie in de weging, rekenregels en prestatie-eis is een transformatieplan.

- Resource efficiency for the building sector.
Het doel is om gemeenschappelijk zgn. core indicators op te stellen voor duurzame bouw die te gebruiken om de vergelijkbaarheid van gegevens en resultaten te waarborgen.
Eind 2017 is een onderzoeksrapport gepubliceerd met voorstellen voor zgn. macro-objectives. Binnen het EU-project wordt daar nu ervaring mee opgedaan. Level(s) is een vrijwillig kader om de duurzaamheid van gebouwen te verbeteren. Met behulp van bestaande standaarden biedt Level (s) een gemeenschappelijke EU-aanpak voor de beoordeling van milieuprestaties in de gebouwde omgeving.

Voor de werkingsfeer van de bepalingmethode zijn onderstaande 2 macro-objectives relevant. De bepalingmethode geeft in feite invulling nr. 2.2. LCA-based assessments.

In het perspectief van de Macro-objective 1 (use stage energy performance and life cycle Global Warming Potential) heeft het aanbeveling om de zgn. BENG-criteria naast de geprogrammeerde uitdrukkingseenheid kWh/y/m² ook uit te kunnen drukken in CO₂eq/y. Door dit te doen zijn de CO₂-emissie van use stage energy en materiaalgebonden CO₂-emissie in gelijke eenheden inzichtelijk te maken en is een integraal doelbereik voor reductie van CO₂-emissies in de bouw meetbaar te maken.

Een aandachtspunt bij die exercitie is te zorgen dat de beide CO₂-emissies zijn gekoppeld aan gelijke eenheden. Bijvoorbeeld: gebruiksfunctie (Bouwbesluit) vs draft NTA 8800 (gebouwtypen) en Bruto vloeroppervlak (milieuprestatie Bouwbesluit) vs gebruiksooppervlak draft NTA 8800 .
SBK zal in 2018/2019 daartoe onderzoek entameren en adviezen uitbrengen.

Transitieagenda bouw:

De NMD heeft in de Transitieagenda een centrale functie toebedeeld gekregen in de toenemende vraag om transparante milieudata. We zien een sterke behoefte aan duiding van begrippen zoals circulair bouwen in relatie tot de milieuprestatie van gebouwen en werken. Om deze centrale functie structureel goed in te vullen is er specifieke inzet van SBK nodig in goede samenwerking met het team van de transitie agenda en de bouwagenda.

Op dit moment is nog lastig in te schatten door wie en op welke wijze op SBK een beroep doet om hier vorm aan gaat geven en hoeveel inspanning dit vergt. Deze werkzaamheden zijn derhalve vooralsnog buiten de begroting gehouden en zullen nog apart moeten worden gefinancierd.

7. Communicatie (website) en onderhoud webapplicaties B&U en GWW

Er is behoefte in de markt (van dataleveranciers tot datagebruikers en andere stakeholders) aan een gestructureerd kennisoverdrachtsprogramma. SBK is als centrale beheerorganisatie een logische uitvoerder van een dergelijk programma.

In 2018 zal SBK naast het beheer en onderhoud van de NMD website (www.milieudatabase.nl) waarop actuele relevante informatie, documenten en nieuwsberichten zijn te vinden, ook gestart worden met een Nieuwsbrief. Daarnaast zijn er ideeën om te komen tot een communicatie platform, zoals we deze ook al t.b.v. CE-markering kennen.